

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Doelenpakket

Vak Nederlands (inclusief burgerschap: communicatie -
leercompetenties - ICT) | SC02 + SC07 + SC05 + SC13
+ SC04

3de graad SO

Doorstroomfinaliteit

Basisvorming

Uitgangspunten

Het pedagogisch project is de motor van het schooleigen curriculum

Het pedagogisch project van de school bepaalt welke accenten er worden gelegd en welke keuzes er worden gemaakt bij de opbouw van het schooleigen curriculum.

- **Eerste graad**
Het is de school die bepaalt welke eindtermen binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden. De lessen differentiatie worden ingevuld als een remediëring en een verdieping van onderdelen van de basisvorming (eindtermen) of als een verdieping in klassieke talen.
Aan de lessen van de basisopties-pakketten in het 2e jaar worden leerplandoelen van de POV leerplannen basisopties-pakketten gekoppeld.
- **Tweede/derde graad**
Het is de school die bepaalt welke onderwijsdoelen, ongeacht het eindtermen, cesuurdoelen, specifieke eindtermen of onderwijsdoelen (voor de onderdelen) van de beroepskwalificatie(s) betreft, binnen eenzelfde vak/vakkenclusters en binnen dezelfde onderwijstijd geïntegreerd worden aangeboden.

Leerplandoelen zijn minimumdoelen

Het leerplan legt minimumdoelen vast, die resulteren in een minimum aan kennis, inzichten, vaardigheden en attitudes die de leerlingen moeten bereiken. Een school bepaalt zelf wat ze bovenop deze minimumdoelen aan bod wil laten komen in de lessen. Ook de onderwijsmethode kiest de school zelf.

Het leerplan gebruikt de taxonomie van Bloom

Het beheersingsniveau van elk doel wordt gekoppeld aan de taxonomie van Bloom. Op die manier hanteren de leraren een gelijkaardig begrippenkader doorheen het leerplan van de basisvorming en de leerplannen van het specifieke gedeelte. Elk leerplandoel bestaat uit een competentiegerichte formulering van het doel waarbij het handelingswerkwoord evalueerbaar gedrag uitdrukt. De volgende handelingswerkwoorden, onderverdeeld in zes categorieën, komen voor:

- **Onthouden**
De leerling onthoudt het materiaal zoals het gepresenteerd is. Het gebruikte werkwoord is herkennen.
- **Begrijpen**
De leerling voegt iets toe aan kennis (een eigen voorbeeld geven), voert een bewerking uit op kennis (een logische conclusie afleiden) of legt verbanden tussen voorkennis en nieuwe kennis (een oorzaak-gevolg relatie geven). Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: aanvullen, beschrijven, bespreken, illustreren, relaties leggen tussen, onderbouwen, onderscheiden, ordenen, toelichten, verklaren, vergelijken, verwoorden, ...
- **Toepassen**
De leerling voert oefeningen uit of lost problemen op. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beheren, bepalen, berekenen, demonstreren, gebruiken, hanteren, handelen, herleiden, lokaliseren, oplossen, rekenen, gedrag stellen, toepassen, uitvoeren, uitwerken,

voorstellen, ...

- Analyseren

De leerling kan een geheel verdelen in onderdelen en bestuderen hoe de onderdelen aan elkaar en aan het geheel gerelateerd zijn en hoe ze elkaar beïnvloeden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: analyseren, benoemen, beschrijven, het geven van een redenering, onderscheiden, onderzoeken, ordenen, verwerken, verwoorden, ...

- Evalueren

De leerling kan een oordeel geven en dat oordeel onderbouwen aan de hand van criteria en standaarden. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: beargumenteren, beoordelen, bijsturen, evalueren, maken keuzes, reflecteren, ...

- Creëren

De leerling bedenkt een alternatieve hypothese of een eigen aanpak om een taak uit te voeren of maakt nieuwe, originele producten. Werkwoorden die gebruikt worden binnen dit beheersingsniveau zijn: produceren, zich creatief uitdrukken, ideeën genereren, creëren, ontwerpen, ...

Status van een leerplandoel

- AEE = aanbieden / evalueren / eindverantwoordelijke

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en heeft de verplichting om dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Ingeval een AEE leerplandoel aan meerdere leraren/vakken is toegekend zal iedere leraar/vak dit leerplandoel binnen de eigen vakspecifieke context aanbieden en evalueren.

- AE = aanbieden / evalueren

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit en komt samen met de eindverantwoordelijke(n) tot een gemeenschappelijke evaluatie van dit leerplandoel.

- A = aanbieden

De leraar van dit leerplandoel biedt het leerplandoel aan binnen het eigen vak/de activiteit met het oog op verankering van de kennis/vaardigheid/attitude zonder dit leerplandoel mee te nemen in de evaluatie. Evalueren kan enkel als de status van het leerplandoel in onderling overleg met de AEE verantwoordelijke wordt aangepast.

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.01

De leerlingen bepalen het onderwerp, de hoofdgedachte en de hoofdpunten bij het doelgericht lezen en beluisteren van teksten.

Tekstkenmerken voor receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie

- Teksten met een minder duidelijke tot complexe lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie

- Normaal tot hoog spreektempo

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.02

**De leerlingen beoordelen doelgericht informatie op betrouwbaarheid, correctheid en
bruikbaarheid bij het lezen en luisteren.**

Kennis

Nepnieuws - Pro

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.03

De leerlingen selecteren relevante informatie bij het lezen en beluisteren van teksten.

Tekstkenmerken voor receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke receptie

- Teksten met een minder duidelijke tot complexe lay-out

Bijkomend voor mondelinge receptie

- Normaal tot hoog spreektempo

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.04

De leerlingen nemen notities bij het lezen en beluisteren van teksten.

Tekstkenmerken voor receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstsoorten

Minimumvereisten van de geproduceerde tekst

- Inhoud en vorm afgestemd op het doel en op de doelgroep

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.05

De leerlingen vatten doelgericht een geschreven tekst schriftelijk samen.

Tekstkenmerken voor schriftelijke receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstsoorten
- Teksten met een minder duidelijke tot complexe lay-out

Minimumvereisten van de geproduceerde tekst

- Duidelijke tekstopbouw
- Duidelijke tekststructuur
- Duidelijke tekstverbanden
- Gepaste lay-out
- Herformulering op het vlak van woordgebruik en zinsbouw
- Taal afgestemd op het doel en de doelgroep

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.06

De leerlingen spreken en schrijven doelgericht.

Minimumvereisten voor productie

- Duidelijke tekstopbouw
- Gepaste tekststructuur; vaste tekststructuren
- Duidelijke tekstverbanden
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Gepast register
- Algemene of abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Grote variatie aan tekstsoorten

Bijkomend voor schriftelijke productie

- Tekstopbouwende elementen
- Gepaste lay-out
- Standaardnederlands met aandacht voor spelling, interpunctie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid

Bijkomend voor mondelinge productie

- Gepaste lichaamstaal
- Standaardnederlands met aandacht voor uitspraak, intonatie, woordkeuze, zinsbouw, helderheid, adequaatheid, correctheid en vlotheid

Met behulp van ondersteunende middelen

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.07

De leerlingen drukken zich creatief uit met taal.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalvaardigheden

02.08

De leerlingen nemen doelgericht deel aan mondelinge en schriftelijke interactie.

Tekstkenmerken voor receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstsoorten

Minimumvereisten voor productie

- Duidelijke tekstopbouw
- Gepaste tekststructuur; vaste tekststructuren
- Duidelijke tekstverbanden
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Gepast register
- Algemene of abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Grote variatie aan tekstsoorten

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalbeschouwing

02.09

De leerlingen zetten doelgericht strategieën in ter ondersteuning van informatieverwerking en communicatieve handelingen.

Dit leerplandoel wordt doelgericht ingezet in functie van alle andere leerplandoelen binnen sleutelcompetentie 2.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Met inbegrip van context

De strategieën worden bepaald afhankelijk van de vaardigheid en de context waarin de opdracht gesitueerd is.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalbeschouwing

02.10

De leerlingen zetten eerder en nieuwverworven woordenschat in ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Tekstkenmerken voor receptie

- Complexe, niet altijd herkenbare structuur
- Niet altijd herkenbare samenhang
- Standaardnederlands en andere taalvariëteiten
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Algemene en abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Langere, complexere zinnen
- Grote variatie aan tekstsoorten

Minimumvereisten voor productie

- Duidelijke tekstopbouw
- Gepaste tekststructuur; vaste tekststructuren
- Duidelijke tekstverbanden
- Frequente en laagfrequente woorden
- Figuurlijk taalgebruik
- Gepast register
- Algemene of abstracte inhoud
- Vrij hoge tot hoge informatiedichtheid
- Grote variatie aan tekstsoorten

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalbeschouwing

02.11

**De leerlingen passen inzicht in het taalsysteem toe ter ondersteuning van hun
communicatieve handelingen.**

Kennis

Herkomst van woorden

Woordvolgorde: tangconstructie

Beeldspraak: metafoor - *Pro*

Betekenisrelaties

Gevoelswaarde van woorden: connotatie en denotatie

Vormen van humor

Spelling van in te zetten woorden

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taalbeschouwing

02.12

De leerlingen passen inzicht in taalgebruik toe ter ondersteuning van hun communicatieve handelingen.

Kennis

Talige elementen om tekstverbanden uit te drukken

Tekstopbouwende elementen: paragraaf

Vaste tekststructuren

Tekstconventies

Effecten van multimediale elementen

Elementen van argumentatie: drogredenen

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Taal als cultuur

02.13

De leerlingen analyseren het effect van taaluitingen, taalvariëteiten en talen op identiteitsvorming en sociale omgang.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Literatuur

02.14

De leerlingen verwoorden de eigen beleving en interpretatie van literaire teksten.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Literatuur

02.15

**De leerlingen analyseren hoe in literaire teksten betekenissen worden gecreëerd met
narratieve, retorische, poëtische en theatrale structuren en technieken.**

Kennis

De relatie van literaire teksten tot literaire stromingen en periodes

Personages: flat character, round character

Vertelperspectief

Stijlfiguren: personificatie, enjambement

Assonantie

Gelaagdheid

Elementen van opvoeringsanalyse

Tekstkenmerken

- Grote variatie aan genres

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D

Sleutelcompetentie Nederlands
Literatuur

02.16

De leerlingen gaan in interactie over de relevantie van literaire teksten voor hun leefwereld, voor de samenleving waarin ze leven en voor de samenleving waarin de teksten ontstonden.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: creëren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties
Digitaal werken

04.01

De leerlingen gebruiken doelgericht courante functionaliteiten van vergelijkbare toepassingen om digitale inhouden te creëren.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie digitale competenties
Mediawijs handelen

04.02

De leerlingen respecteren ethische, sociale en legale regels bij het gebruiken van digitale technologie.

Kennis

Privacywet - *Pro*

Auteursrecht - *Pro*

Portretrecht - *Pro*

Netiquette - *Pro*

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie sociaal-relatieve competenties
Interpersoonlijke relaties

05.01

De leerlingen gaan respectvol en constructief met anderen in interactie rekening houdend met elkaars grenzen.

Rekening houdend met de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie burgerschap
Communicatie

07.06

De leerlingen gaan geïnformeerd, beargumenteerd en constructief in dialoog over maatschappelijke thema's.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.01

De leerlingen kiezen en gebruiken doelgericht een zoekstrategie om diverse bronnen te selecteren in functie van een informatievraag.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Informatievaardigheden

13.02

De leerlingen verwerken op een kritische en systematische manier informatie uit diverse bronnen om een informatievraag te beantwoorden.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: analyseren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties
Zelf leren

13.03

De leerlingen zetten cognitieve leerstrategieën in om zich leerinhouden eigen te maken.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Zelf leren

13.04

De leerlingen zetten in op metacognitieve leerstrategieën in functie van zelfregulerend leren.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Zelf leren

13.05

De leerlingen reflecteren cyclisch en vakspecifiek over het eigen leerproces en sturen het op basis daarvan doelgericht bij.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Zelf leren

13.06

De leerlingen reflecteren cyclisch en vakoverschrijdend over het eigen leerproces op afgesproken momenten en sturen het op basis daarvan doelgericht bij.

Beheersingsniveau Bloom: evalueren

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Taal leren

13.07

De leerlingen gebruiken schooltaal.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

AEE: Leerplandoel basisvorming | 3D_DA_A

Sleutelcompetentie leercompetenties

Taal leren

13.08

De leerlingen gebruiken vaktaal.

Vakterminologie relevant voor het realiseren van de leerplandoelen basisvorming en de leerplandoelen specifieke vorming.

Rekening houdend met de ontwikkeling van leerlingen en de context waarin het leerplandoel aan bod komt.

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in samenhang met leeractiviteiten die gerelateerd zijn aan andere sleutelcompetenties.

Met inbegrip van context

Dit leerplandoel wordt aangeboden en geëvalueerd in leeractiviteiten van andere sleutelcompetenties.

Beheersingsniveau Bloom: toepassen

